

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME
DE VLAAMSE MINISTER VAN MOBILITEIT EN OPENBARE WERKEN
DE VLAAMSE MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE, WERK, SOCIALE ECONOMIE EN LANDBOUW

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

**Betreft: Rapportage voortgang Economisch Netwerk Albertkanaal (ENA) –
periode juli 2022 – juni 2023**

Samenvatting

Op geregelde momenten wordt de Vlaamse regering geïnformeerd over de voortgang van verschillende initiatieven met betrekking tot de ontwikkeling van het Economisch Netwerk Albertkanaal (ENA).

De vorige Mededeling over de voortgang van in het ENA dateert van 8 juli 2022. De toen opgelijste initiatieven worden geactualiseerd en aangevuld met een aantal meer recente ontwikkelingen. Deze mededeling betreft de vierde voorziene rapportage en komt tegemoet aan de drieledige bekommernis van de Vlaamse regering bij de verdere ontwikkeling van het ENA:

1. Het belang van voldoende watergebonden bedrijfspercelen en het verder zoeken naar opportuniteiten tot (versnelde) ontwikkeling waar mogelijk teneinde ten volle de waterweg in te zetten als duurzame vervoersas;
2. Voldoende zicht krijgen op vraag en aanbod binnen het ENA en in ruimere zin binnen de watergebonden gebieden langsheen het Albertkanaal, teneinde verdere besluitvorming bij het aansnijden van nieuwe gebieden daadkrachtig te motiveren;
3. Voldoende stappen vooruit zetten in de nog hangende dossiers van het ENA en knelpunten detecteren en trachten te ontmijnen.

Op alle drie vlakken werd intussen vooruitgang geboekt en zijn er intussen ook beslissingen genomen.

1. HISTORIEK EN SITUERING

Voor het Economisch Netwerk Albertkanaal (ENA) is sedert verschillende jaren een uitvoeringstraject lopende voor de realisatie van diverse initiatieven. Op 23 april 2004 besliste de Vlaamse regering reeds over de nadere uitwerking van het ENA, en op 17 juli 2015 werd de balans opgemaakt en het geheel geactualiseerd door de Vlaamse regering. Daaruit bleek dat het grootste deel van het actieprogramma van 2004 gerealiseerd was. Voor vele projecten en zones zijn planningsprocessen opgestart (bv. Genk Zuid West/Termien of Tervant) of in uitvoering (bv. Insteekhaven Lummen, Albertknoop, ...). Voor de zoekzones is inmiddels de besluitvorming gepasseerd. Ook voor de ruimere gebiedsprogramma's zoals voor Wommelgem/Ranst of Poort West-Limburg werden voorbereidingen getroffen. Naast de

verschillende acties die momenteel in uitvoering zijn in deze gebieden, werd specifiek aangegeven op welke vlakken er een bijkomende inzet zou zijn naar de uitvoering. Ook werd er aangegeven om regelmatig te rapporteren aan de Vlaamse regering over de voortgang.

Vanuit het Vlaams perspectief werden en worden de doelstellingen en de prioritaire initiatieven in het gebiedsprogramma voor het ENA hierbij onderlijnd. Het ENA blijft na de zeehaven van Antwerpen de belangrijkste regio voor wat betreft de groei van de tewerkstelling.

Het Dagelijks Bestuur zorgt voor de opvolging en coördinatie van deze opdrachten van de Vlaamse regering en wijst acties toe aan de juiste actor en dit met het oog op spoedige vooruitgang. Intussen werden reeds drie voortgangsrapportages aan de Vlaamse regering voorgelegd:

- 18 December 2020 (VR 2020 1812 MED.0439/1) - periode september 2020-december 2020.
- 11 juni 2021 (VR 2021 1106 MED.0206/1) – periode januari 2021 – juni 2021
- 8 juli 2022 (VR 2022 0807 MED.0260/1) – periode juli 2021 – juni 2022

In deze vierde mededeling wordt een stand van zaken van alle acties naar voren geschoven voor de periode juli 2022-juni 2023, die ook direct invulling geven aan de betreffende ambitieuslijn. In de schoot van het Dagelijks Bestuur ENA en via initiatieven van de betrokken vakministers is er effectief werk gemaakt van deze acties. Hieronder wordt de stand van zaken meegegeven van de:

- realisaties op bestaande terreinen,
- realisaties in relatie tot planningsprocessen,
- andere relevante prioritaire initiatieven.

2. INHOUD - VOORTGANG VERDERE ONTWIKKELING ENA

Waterwegen en binnenvaart zijn meer dan ooit de vervoersmodus waarop versterkt dient te worden ingezet in het belang van mobiliteit én klimaat. Het Vlaamse vervoersbeleid stelt dan ook terecht ambitieuze modal split-streefcijfers voorop met een beduidende groei van het aandeel van de binnenvaart. Waar het mogelijk is worden watergebonden bedrijventerreinen gerealiseerd en uitgerust met kaaimuren, waar de overslag van goederen in bulk, in containers of op paletten kan gebeuren. De Vlaamse regering blijft maximaal inzetten op watergebonden bedrijvigheid binnen het Economisch Netwerk Albertkanaal (ENA). Ook de verder herstructurering en inbreiding van reeds bestaande (bestemde) terreinen blijft een prioriteit voor de Vlaamse regering.

2.1. REALISATIES BESTAANDE TERREINEN

Langs het Albertkanaal op het grondgebied van de provincie Limburg werden eerder verschillende terreinen vermeld die direct aan de kade gelegen zijn en reeds voor onmiddellijke ontwikkeling in aanmerking komen via met name De Vlaamse Waterweg nv.

Genk-Zuid-Kaatsbeek

In 2021 werden één eerstelijns watergebonden perceel en vier percelen die niet rechtstreeks grenzen aan het Albertkanaal in de markt gezet. Enkel het terrein eerstelijns perceel werd toegewezen. Voor de overige percelen wordt een nieuwe vermarkting opgestart in de loop van het voorjaar van 2024. Daarnaast is er een bijkomend perceel ter beschikking gekomen op het industrieterrein Genk-Zuid-Kaatsbeek, ook dit zal vermarkt worden.

Zolder-Lummen (Dossche site) te Lummen

De Dossche site werd 13 jaren geleden overgenomen, de toenmalige fabriek is reeds afgebroken. Er is 7,5 ha beschikbaar direct aan de kade. Dit terrein werd gebruikt als montage terrein in het kader van de verhoging van de bruggen over de E313 en het Albertkanaal. De werken werden eind 2022 afgerond en de gronden zijn beschikbaar. Met de voorgenomen planvorming voor de Insteekhaven Lummen worden deze acties niet bezwaard.

Het watergebonden terrein wordt door De Vlaamse Waterweg najaar 2023 in de markt gezet.

Lanaken en Albertknoop te Lanaken

In aansluiting op de mededeling aan de Vlaamse regering van 18 december 2020 werd voor wat betreft Lanaken vanuit het Dagelijks Bestuur ENA op 24 februari 2021 en op 6 mei 2021 overleg gevoerd in een stuurgroep samengesteld met vertegenwoordigers van het Kabinet van de Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken, het Kabinet van de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, De Vlaamse Waterweg nv, departement Omgeving en de gemeente Lanaken. Bedoeling van dit overleg is om de verschillende terreinen in deze omgeving (Lanaken, Albertknoop,...) versneld te kunnen realiseren.

Het masterplan dat werd opgemaakt voor dit gebied en de ruimere regio vormt nog steeds de basis voor de verdere planning, maar is aan een actualisatie toe. Vanuit het Dagelijks Bestuur ENA werd voorgesteld om samen met gemeente Lanaken een gezamenlijk initiatief te nemen teneinde te komen tot een voorstel voor een versnelde, gefaseerde ontwikkeling van het gebied. Dit onder meer via overleg over de Air Liquide leiding en de leemontginning. Hierbij zal maximaal getracht worden om de versnelling en fasering mogelijk te maken.

Er is in de Albertknoop reeds werk gestoken in de heraanleg van de groene verbinding doorheen het gebied (Zouwdal) en van de fietsverbindingen. Grosso modo wordt er op vier zaken verder gewerkt:

- 1) de fasering in de ontleming (vastgelegd in 3 fasen met oplevering in 2024, 2026 en 2032),
- 2) de verlegging van de buisleidingen die gelegen zijn langs de oever,
- 3) de eigendomsoverdracht van de ontleemde gronden,
- 4) de mogelijkheden om het terrein gefaseerd te ontwikkelen. Het verplaatsen van de leidingen, defasering in de ontleming en het groot hoogteverschil maken dat dit een complexe oefening zal worden.

Om dit concreet te maken is in overleg door De Vlaamse Waterweg bepaald welke infrastructuur moet worden voorzien (bv. kades), is met de Leembank de fasering van de leemontginning verder op punt gezet en werden met Air Liquide de mogelijkheden om de bestaande leiding te verplaatsen bekeken. Voor de verplaatsing van de leiding namen de Vlaamse regering, d.d. 11 februari 2022, en de bevoegde Federale minister, d.d. 29 april 2022, de nodige besluiten. Hierop volgend overleg met de gemeente Lanaken en met Air Liquide heeft reeds plaats gevonden en leidde tot gerichte (praktische) afspraken in functie van de uitvoering.

In functie van de realisatie van het terrein worden door De Vlaamse Waterweg en de gemeente Lanaken concrete stappen gezet. Verder werd een perceel in de markt gezet ter hoogte van de Montaingeweg te Lanaken. Het volledige terrein werd toegewezen aan één concessionaris.

ENA Poort Genk - Genk-Zuid / Fordsite

Op 22 oktober 2012 maakte Ford Europa bekend dat men de auto-assemblage fabriek te Genk wenste te sluiten, hetgeen op 18 december 2014 ook effectief gebeurde. Op 20 december 2013 ondertekende de minister bevoegd voor economie namens de Vlaamse regering met Ford een overeenkomst waardoor per 31 december 2015 de site werd overgedragen aan het Vlaamse Gewest. Op 17 juli 2015 besliste de Vlaamse regering om voor de herontwikkeling de site als een herstructureringsproject toe te voegen aan het ENA-programma. Er werd vervolgens onder leiding van het Agentschap Innoveren en Ondernemen een proces opgestart.

In augustus 2016 werd het Masterplan Ford Genk goedgekeurd door de minister bevoegd voor economie, de stad Genk en De Vlaamse Waterweg nv. Hiermee werden de krijtlijnen uitgezet. De afbraak van de gebouwen, de sanering van de gronden en de aanleg van de infrastructuur op het terrein werden gezamenlijk voorbereid door het Agentschap Innoveren en Ondernemen en De Vlaamse Waterweg nv, waarbij de laatste tevens instond voor de uitvoering op het terrein. Ten dien einde verwierf De Vlaamse Waterweg nv op 14 december 2017 de A (openbare zone) en de C-zone (watergebonden zone) met een oppervlakte van 90 ha.

In hoofdzaak kan een onderscheid gemaakt worden tussen 3 grote uitvoeringstrajecten:

- 1) Afbraak watergebonden zone. In september 2017 werd gestart met de sloop in zone A en C. De werf werd in januari 2019 afgerond.
- 2) Sanering. Middels een gefaseerde aanpak werd de sanering uitgevoerd. In april 2020 werd de ontgraving van de bronzones beëindigd. Het eindevaluatieonderzoek werd na 2 jaar monitoring in augustus 2022 ingediend bij OVAM. Momenteel wordt gewacht op de conformverklaring hiervan. Met betrekking tot de grondwatersanering werd het BSP goedgekeurd, en zullen de werken (hoofdzakelijk monitoring) starten in juni 2023, met een looptijd van 7 jaar.
- 3) Aanleg van nieuwe infrastructuur en kaaimuur. De omgevingsvergunning (MB) werd op 3 mei 2021 afgegeven. De officiële start van de werken voor de infrastructuur was 8 juni 2021 om te eindigen in het derde kwartaal van 2023. Momenteel zitten de werken zodoende in de laatste fase, met focus op groenaanleg en afwerking. De kadewerken startten in augustus 2021 en werden reeds opgeleverd.

Het terrein is inmiddels volledig toegewezen en volop in realisatie. Er worden vanuit de Vlaamse regering heel wat middelen geïnvesteerd in dit gebied 'ENA Poort Genk' (of ENA Port of Limburg). De Raad van Bestuur van De Vlaamse Waterweg nv heeft op 22 februari 2017 concessies toegekend aan H. Essers en Port of Limburg voor de volledige oppervlakte van zone C (watergebonden zone). Op 25 mei 2018 werd de verkoopakte verleden waarbij het Vlaams Gewest de gronden van zone B (niet watergebonden zone) aan Genk Green Logistics verkoopt. Op 25 januari 2023 werden op voordracht van de stuurgroep FORD-site de laatste 4,5 ha uitgeefbare kavels verkocht aan stad Genk en POM Limburg met het oog op de realisatie van ondersteunende functies.

2.2. REALISATIES IN RELATIE TOT GEBIEDSONTWIKKELING EN PLANNINGSPROCESSEN

In de schoot van het Dagelijks Bestuur van het Economisch Netwerk Albertkanaal (ENA) wordt actief gewerkt aan de verschillende planningsprocessen voor de realisatie van bedrijventerreinen op korte en langere termijn. Dit betreft (een combinatie van) herstructurering als ook ontwikkeling van een nieuw aanbod, de verbetering van de ontsluiting/modal shift, de open ruimte, etc. en dit door middel van samenhangende gebiedsprogramma's. Aan de basis hiervan ligt de beslissing van de Vlaamse regering van 17 juli 2015 betreffende de verdere ontwikkeling van het ENA.

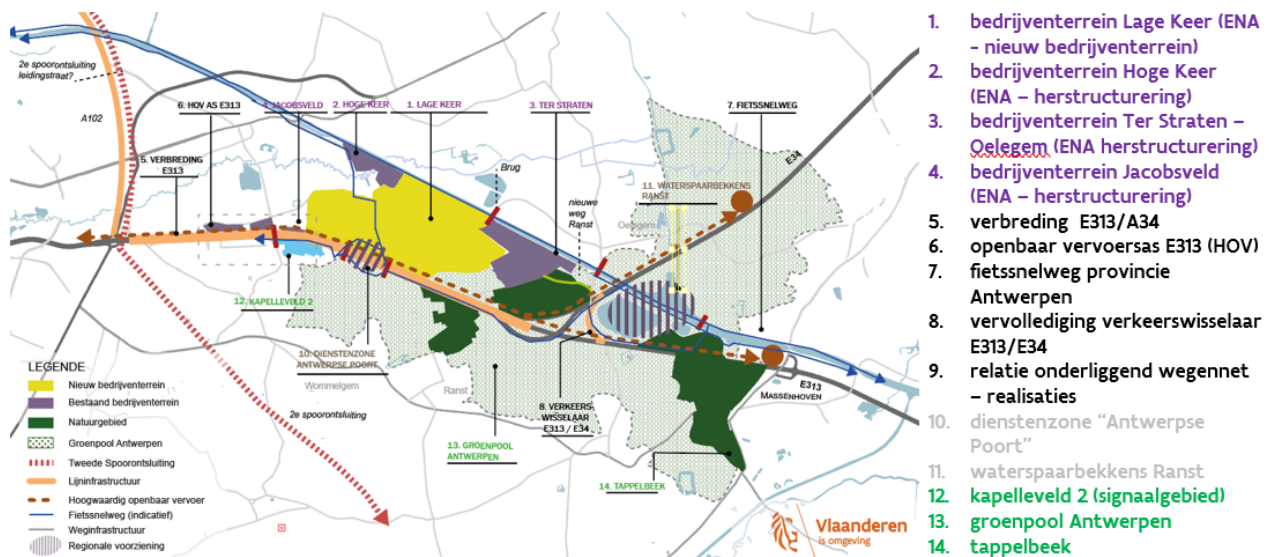
2.2.1 Insteekhaven Lummen

In de vorige Mededeling aan de Vlaamse regering in 2022 werd verdere besluitvorming en de herneming van het proces voor dit gebied aangekondigd. Na het afronden van bijkomend onderzoek naar de verschillende alternatieven op vlak van ontsluiting in de loop van 2022 werd na bespreking met de betrokken gemeenten en provincie geopteerd om twee van de zes alternatieven in het vervolgotraject te weerhouden.

Op 23 juni 2023 besliste de Vlaamse regering over het (her) opstarten van het planproces voor het GRUP "Herstructurering Insteekhaven Lummen". Door middel van dit plan (GRUP) zal zoals nu werd beslist door de Vlaamse regering het bestaande bedrijventerrein ter hoogte van de Insteekhaven te Lummen worden geherstructureerd en verder ontwikkeld in functie van watergebonden activiteiten. Tegelijk wordt ook ingezet op het versterken van de Mangelbeekvallei, een betere ontsluiting van bestaande bedrijventerreinen in de ruimere regio, het beperken van de impact op de woonkernen en waar mogelijk het verbeteren van de (verkeers-)leefbaarheid in de omgeving.

Na de goedkeuring van de startnota door de Vlaamse regering volgt een publieke raadpleging en zal het verdere planningsproces worden gevoerd, inclusief alle milieuaspecten. Tegelijk zal de economische haalbaarheid worden onderzocht en worden alle (procedurele) aspecten verbonden aan de Mangelbeek verder uitgewerkt zodat in een volgende fase een afgewogen besluitvorming (en keuze voor een voorkeursalternatief mogelijk wordt).

2.2.2. Gebiedsprogramma ENA Wommelgem/Ranst

Figuur. Gebiedsprogramma Wommelgem/Ranst, beslissing Vlaamse regering 16 september 2022

Vanuit de opdrachten die de Vlaamse Regering eerder hierover gaf, werd in 2021 en 2022 gezamenlijk en in een coördinatieoverleg Oostrand Antwerpen werk gemaakt van een gebundelde aanpak rond economie, mobiliteit en open ruimte. Voor alle 14 deelprojecten in het programma werden meer concrete voorstellen uitgewerkt (visie, alternatieven inrichting, realisatietrajecten voor het gebiedsprogramma...). Zoals in vorige Mededeling van 2022 werd aangekondigd heeft de Vlaamse regering op 16 september 2022 effectief beslist over het samenhangend gebiedsprogramma ‘Wommelgem/Ranst’ (ENA) in de Oostrand van Antwerpen (zie figuur).

Daarmee heeft de Vlaamse regering ook beslist over de verdere toekomst van de Zwaaihoek te Ranst als waterspaarbekken waar een afzonderlijk GRUP voor zal worden gemaakt en het startsein gegeven voor een planningsproces voor de Groenpool Antwerpen. Daarmee engageert de Vlaamse overheid zich verder en meer concreet om de realisatie van de deelprojecten in de komende jaren op een gecoördineerde en gefaseerde manier aan te pakken. Gelet op de onderlinge verbanden met enkele andere lopende processen en projecten in deze omgeving wordt tevens de wijze van afstemming verder gedefinieerd. In het Dagelijks Bestuur ENA wordt de voortgang en afstemming ook verder bewaakt.

De concrete uitwerking van het gebiedsprogramma ENA Wommelgem/Ranst gebeurt in **drie sporen**: economie, mobiliteit en open ruimte.

Spoor economie. Binnen het spoor economie werd de eerste van de drie geplande studies afgerond, namelijk de transport-economische studie rond de cluster De Keer (en bedrijventerrein Lage Keer). Hierbij worden de potentiële profielen van dit gebied verkend, in relatie tot het hogere economisch netwerk en met oog voor de bereikbaarheid. Het overleg rond het aspect bereikbaarheid in afstemming met het mobiliteitsonderzoek uit het complex project De Nieuwe Rand wordt verder gezet tot het najaar. Tevens werd studie B opgestart, een studie over de herstructurering van de bestaande, ontwikkelde bedrijventerreinen Kapelleveld, Jacobsveld, Uilenbaan, Hoge Keer en Ter Straten. In de eerste studiefase worden deze terreinen geanalyseerd, algemene ambities genoteerd en per terrein een profilering uitgewerkt. Vervolgens wordt er per terrein een plan op maat uitgewerkt om ambities te realiseren en een duurzame toekomst voor de ENA-terreinen te verzekeren. In deze herstructureringsstudie worden onder andere de lokale besturen, provincie Antwerpen, Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij en de lokale bedrijvenvereniging BeWoRa betrokken. Deel C betreft de verdere ontwikkeling van de Lage Keer. Een bestek om dit verder voor te bereiden zal na de zomer 2023 kunnen worden gepubliceerd door VLAIO.

Spoor mobiliteit. Voor de vijf deelprojecten uit het spoor mobiliteit werd sterk ingezet op de afstemming met het complex project De Nieuwe Rand. Binnen de technische werkbank verkeer van De Nieuwe Rand worden de aanpassing van de E313/A34 en de verkeerswisselaar E313/E34 bestudeerd en

binnen de werkateliers worden er ontwerp oefeningen gemaakt. Tegelijk wordt overleg gevoerd en wordt verder afgestemd voor de fietssnelweg, de Dienstzone Antwerpse Poort en de HOV-as waar De Lijn is begonnen met een MKBA. Bij deze oefeningen worden steeds de onderlinge verbanden bewaakt alsook de relaties met het onderliggend wegennet of het toekomstige gesloten systeem en de verdere fasering van alle ingrepen. De ontsluitbaarheid van de verschillende onderdelen (deelprojecten) in het gebiedsprogramma wordt met andere woorden op deze manier synchroon benaderd, en er is tevens specifieke aandacht voor de inpasbaarheid van nieuwe infrastructuur in het gebied.

Spoor open ruimte. In verlengde van de besluitvorming door de Vlaamse regering werd eind 2022 een studieopdracht gegund door het departement Omgeving en het Agentschap voor Natuur en Bos voor het inventariserend ruimtelijk en natuuronderzoek & inrichtingsplan Groenpool Antwerpen. In deze opdracht zijn de verschillende deelprojecten uit het spoor open ruimte vevat. De eerste fase van de opdracht werd begin 2023 gestart en omvat de actualisatie van de voorgaande studie rond de Groenpool Antwerpen en de uitvoering van ontwerpend onderzoek op enkele deelgebieden. Partners met betrekking tot de open ruimte waaronder ook de lokale besturen en de provincie Antwerpen worden hierin systematisch betrokken. De resultaten van de eerste fase zullen verwerkt worden in een startnota voor het GRUP Groenpool Antwerpen, waarover volgens de planning de Vlaamse regering in het najaar 2023 zal kunnen beslissen en het planningsproces verder gevoerd kan worden.

Op 16 september 2022 besliste de Vlaamse regering ook over de toekomst van de Zwaikom Ranst, en dat een bedrijventerrein op deze plaats niet verder voorzien wordt. Hiervoor is intussen een apart planningsproces opgestart, met als doel de herbestemming voor de (verdere) inrichting van de waterspaarbekkens te Ranst. De voorbereiding van het planproces voor het GRUP waterspaarbekkens Ranst werd inmiddels gestart, ook met het drinkwaterbedrijf water-link als partner. Water-link zorgt in deze rol onder andere voor de inpassing en interactie van een aantal concrete (technische) studies zoals een eco-hydrologische studie alsook zoals voorzien voor een integratie van deze voorziening binnen de ruimere Groenpool Antwerpen. Tevens wordt de relatie gelegd met Vlaamse initiatieven die er lopen rond drinkwatervoorziening. Hierover zal in de toekomst afzonderlijk verder worden beslist.

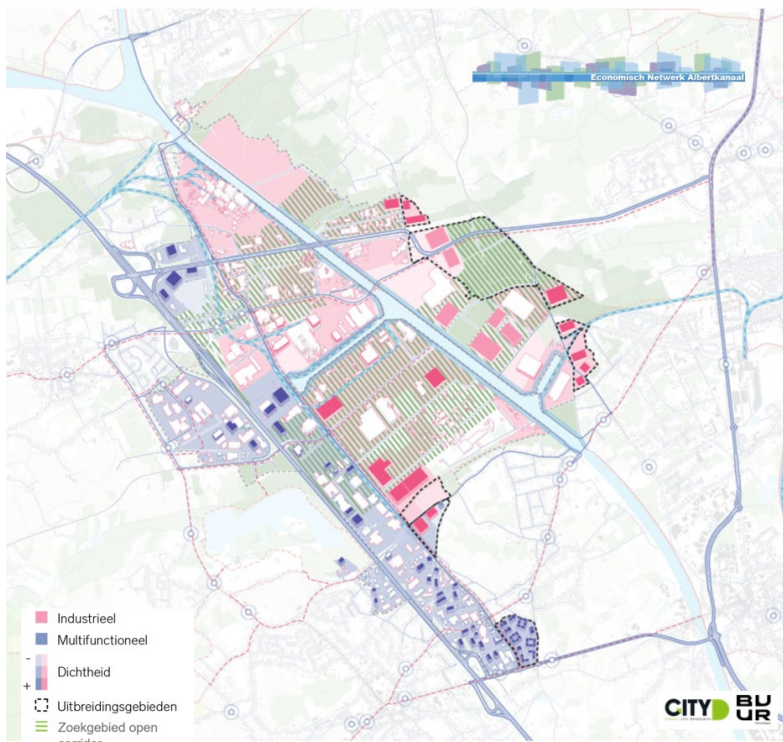
2.2.3 Genk-Zuid West + Termien + Kaatsbeek

De Vlaamse regering heeft in 2018 het lopende planningsproces stopgezet na de plenaire vergadering over het voorontwerp-GRUP. Inmiddels zijn er verschillende nieuwe elementen aanwezig waaronder de wijziging van het project voor Spartacus dat doorheen het plangebied liep.

In de schoot van het Dagelijks Bestuur ENA werd een voorstel van bijgesteld ruimtelijk programma opgemaakt, rekening houdende met deze gewijzigde context. Dit bijgesteld programma werd – met het oog op het heropstarten van het planproces – besproken met de provincie en de betrokken gemeenten in het DB ENA van 28 april 2023. Hierbij werd voorlopig geen consensus gevonden over het programma van een eventueel nieuw planningsproces. Verder overleg blijkt nodig om tot verdere besluitvorming te komen.

2.2.4 Poort West-Limburg (ENA)

Naar aanleiding van de vergunningenproblematiek van een aantal bedrijven waaronder ook Borealis en Primagaz werd zoals eerder werd medegedeeld een gezamenlijk onderzoekstraject opgestart. Vooral de externe veiligheid (de mogelijke risico's maar ook de ruimtelijke economische ontwikkeling van deze cluster in het Economisch Netwerk Albertkanaal (ENA) werden de afgelopen twee jaar onder de loep genomen. Naast een tool die met het bureau m-Tech werd opgebouwd om het groepsrisico van de aanwezige Seveso-inrichtingen snel te kunnen evalueren bij ontwikkelingen of plannen in de omgeving, zijn er stappen gezet om de verschillende standpunten en belangen te verenigen. De volgende deelopdracht, zijnde de uitwerking van een ruimtelijk-economische strategie voor deze cluster is in 2022 afgerond (studiebureaus City D/BUUR/Kenter).

Figuur. Finaal Toekomstbeeld Poort West-Limburg (ENA), City D/BUUR, 2022

Het resultaat is een gedragen toekomstbeeld of voorkeursscenario voor de cluster die thans officieel de naam Poort West-Limburg (ENA) krijgt. De visie bevat inhoudelijke krijtlijnen dat een vertrekpunt vormt op vlak van ruimtelijke economie, veiligheid en de open ruimte.

Vermits verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de drie beleidsniveaus voor de verdere ontwikkeling van Poort West-Limburg (ENA) elkaar overlappen en doorkruisen is in het overleg overeengekomen dat de drie beleidsniveaus een gezamenlijke en geïntegreerde besluitvorming zullen bewerkstelligen. In de afgelopen maanden werd er dan ook samen met de lokale besturen van de stad Beringen, de gemeenten Ham en Tessenderlo en de provincie Limburg een gezamenlijke, interbestuurlijke besluitvorming hierover voorbereid. Deze aanpak betekent een belangrijke mijlpaal in Limburg.

Voor Vlaanderen heeft de Vlaamse regering op 7 juli 2023 intussen over de gezamenlijke zaken en vanuit haar bevoegdheden beslist over de resultaten en over de verdere aanpak, dat zal bestaan uit een heel pakket aan initiatieven, waaronder ook de opmaak van een GRUP voor herbestemmingen in deze cluster en het concretiseren van het bovenlokaal uitgiftebeleid. Het departement Omgeving zal instaan voor een onderzoeksopdracht voor een procesbegeleider die in de komende twee jaar de opstart en werking van een gezamenlijk uitgiftebeleid en -comité Poort West-Limburg (ENA) voorziet, het overzicht tussen de verschillende sporen (inhoudelijk en procedureel) behoudt, naar hun onderlinge interactie zoekt, de samenhang ervan bewaakt en oplossingsgericht en ontmijnt werkt waar nodig.

De overlegstructuur met een projectgroep en een (geïntegreerde) Begeleidingsgroep (voorheen werkgroep Governance) wordt verder gezet en zo versterkt. Na de zomer 2023 zal hierover breder gecommuniceerd worden.

De ingezette weg in dit gebied is voor Vlaanderen een pilotcase (geweest) om te zien naar de bredere problematiek, de regelgeving, het beleid rond externe veiligheid, etc. Hiervoor is de Vlaamse werkgroep voor Seveso-problematiek/regelgeving opgericht die verschillende keren is samengekomen.

2.3. ANDERE RELEVANTE PRIORITAIRE INITIATIEVEN

Leidingstraat Antwerpen – Ruhrgebied

In 2015 besliste de Vlaamse regering om de ENA-actie rond buisleidingen terug te activeren en met name te zoeken naar een Leidingstraat doorheen het ENA. Voor het reserveren van dergelijke

leidingstraat van de Antwerpse Haven tot het Ruhrgebied in Duitsland, werd in eerste instantie een breed voortraject en onderzoek gehouden.

Op 18 december 2020 keurde de Vlaamse Regering de startnota goed voor het geïntegreerd planproces GRUP 'Leidingstraat Antwerpen - Ruhr (Geleen)'. De leidingstraat moet de transitie naar klimaatbestendigheid van de bedrijvencusters in de haven van Antwerpen en het ENA versterken en versnellen. Die transitie vereist het transport van onder meer CO₂, waterstof en verschillende energiedragers, en zal geruime tijd in beslag nemen. De startnota werd onderworpen aan een participatieronde die veel reacties heeft teweeggebracht. De Vlaamse Regering besliste op 20 januari 2023 daarom het lopende planproces stop te zetten (VR 2023 2001 DOC.0054/1QUATER).

Monitoring bestemd aanbod (watergebonden) bedrijventerreinen langs het ENA

Zoals reeds eerder werd medegedeeld is naar aanleiding van het niet weerhouden van de zoekzone Zolder-Lummen Zuid als bedrijventerrein, en om in de toekomst een beter beeld te hebben op het beschikbaar aanbod binnen het ENA werd door het Vlaams Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) een monitoringstool uitgewerkt. Deze tool is rechtsreeks gekoppeld aan het GIS-bedrijventerreinen waarvoor VLAIO authentieke bron is. Voor elk terrein kan nagegaan worden hoeveel grote (van diverse oppervlaktes) en kleine kavels er momenteel te huur of te koop of voor concessie aangeboden worden. Interessant is dat dit ook kan nagegaan worden voor het potentieel beschikbaar aanbod. Dat zijn alle percelen die nog onbebouwd zijn maar niet worden aangeboden, bijvoorbeeld omdat er eerst nog infrastructuur moet worden aangelegd om ze te ontsluiten of omdat er knelpunten zijn om ze te kunnen (her)ontwikkelen of vermarkten.

Hoewel de tool een genuanceerd beeld geeft per terrein dienen er enkele kanttekeningen gemaakt te worden bij de gegevens. Om tot een nog genuanceerder beeld te komen zouden gegevens door de effectieve beheerders van individuele gronden up to date gehouden dienen te worden. Iets waar werk gemaakt wordt in het kader van het decentraal medebeheer. De tool geeft zodoende een goed beeld van het huidige globale ruimtegebruik binnen het ENA en kan gebruikt worden om de nood aan bijkomende acties (planningsinitiatieven) binnen het ENA-programma te initiëren of om het ENA-gebiedsprogramma als dusdanig te actualiseren.

Onderzoek ENA programmatie en potentieel bijkomende zones voor watergebonden bedrijvigheid

Gelet op de reële afname van het aanbod watergebonden bedrijvigheid in het ENA en de besluitvorming rond verschillende niet weerhouden zoekzones en bedrijventerreinen zal de actuele situatie rond vraag en aanbod moeten worden geëvalueerd en zal de ENA-programmatie geactualiseerd en uitgewerkt moeten worden voor de verdere toekomst. Hierbij zal ook de relatie met het hernieuwde ruimtelijk economisch beleid aan de orde zijn, bestaande afspraken moeten worden bekeken, de globale ruimteboekhouding (compensaties, bouwshift,...),....

De visie voor het ENA die in 2015 door de Vlaamse regering werd herbevestigd blijft vooralsnog dienen als uitgangspunt. Evenals in het verleden wordt aldus een evenwicht aangehouden in de verschillende uitdagingen en wordt een geïntegreerd geheel beoogd. Dit houdt dus ook een verdere inbreiding en herstructurering in, de ontsluitbaarheid van de verschillende ENA-clusters, de modal shift of de relatie met de open ruimte.

In dit traject zal er tevens gericht aandacht gaan naar een aantal potentiële nieuwe ENA-bedrijventerreinen die reeds in het verleden onderzocht werden, met name de sites Gestel Noord (Lummen) en Hezemeerheide (Meerhout). Ook heeft het DB ENA van 28 april 2023 de intentie uitgesproken om andere potentiële watergebonden ENA-bedrijventerreinen aan deze lijst toe te voegen. Naar aanleiding van vragen van de stad Herentals over Hannekenshoek en Wolfstee zal in samenwerking met de stad ook verder bekeken worden hoe met de verschillende terreinen verder om te gaan. Deze voorstellen zullen in eerste instantie ambtelijk verder worden onderzocht en afgewogen zodat het gericht in het vermelde onderzoek rond de ENA programmatie kan worden meegenomen en een afweging van ook nieuwe terreinen in het geheel mogelijk wordt.

3. VERDER TRAJECT

De verschillende acties worden permanent door het Dagelijks Bestuur van het Economisch Netwerk Albertkanaal (ENA) opgevolgd en zij zullen voor elk van de hogergenoemde acties de nodige stappen ondernemen richting de versterking van het ENA. De frequentie van opvolging is reeds hoger en wordt verder aangehouden. Zoals eerder voorzien zal er over de voortgang regelmatig een rapportering worden voorgelegd aan de Vlaamse regering.

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving,
Omgeving, Energie en Toerisme

Zuhal DEMIR

De Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken,

Lydia PEETERS

De Vlaamse minister van economie, innovatie, werk, sociale economie en landbouw

Jo BROUNS